Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

2. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

OMR Sheet No. : ....
(To be filled by the Candidate)

Roll No. | | | | | | | | |
(In figures as per admission card)

Roll No. ______________________
(In words)

PAPER - II

N 0 7 3 1 7

SANSKRIT TRADITIONAL SUBJECTS

Time : 1¼ hours] **[Maximum Marks : 100**

Number of Pages in this Booklet : **12** Number of Questions in this Booklet : **50**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of fifty multiple-choice type of questions.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
   (iii) After this verification is over, the Test Booklet Number should be entered on the OMR Sheet and the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each item has four alternative responses marked (1), (2), (3) and (4). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.

   Example : ① ② ● ④ where (3) is the correct response.
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark your response at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done in the end of this booklet.
8. If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, such as change of response by scratching or using white fluid, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return the original OMR Sheet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are however, allowed to carry original question booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table etc., is prohibited.**
12. **There are no negative marks for incorrect answers.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. इस पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. इस प्रश्न-पत्र में पचास बहुविकल्पीय प्रश्न हैं।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे, जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए पुस्तिका पर लगी कागज की सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात् किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
   (iii) इस जाँच के बाद प्रश्न-पुस्तिका का नंबर OMR पत्रक पर अंकित करें और OMR पत्रक का नंबर इस प्रश्न-पुस्तिका पर अंकित कर दें।
4. प्रत्येक प्रश्न के लिए चार उत्तर विकल्प (1), (2), (3) तथा (4) दिये गये हैं। आपको सही उत्तर के वृत्त को पेन से भरकर काला करना है जैसा कि नीचे दिखाया गया है।

   उदाहरण : ① ② ● ④ जबकि (3) सही उत्तर है।
5. प्रश्नों के उत्तर **केवल प्रश्न पुस्तिका के अन्दर दिये गये OMR पत्रक पर ही** अंकित करने हैं। यदि आप OMR पत्रक पर दिये गये वृत्त के अलावा किसी अन्य स्थान पर उत्तर चिह्नांकित करते हैं, तो उसका मूल्यांकन नहीं होगा।
6. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
7. कच्चा काम (Rough Work) इस पुस्तिका के अन्तिम पृष्ठ पर करें।
8. यदि आप OMR पत्रक पर नियत स्थान के अलावा अपना नाम, रोल नम्बर, फोन नम्बर या कोई भी ऐसा चिह्न जिससे आपकी पहचान हो सके, अंकित करते हैं अथवा अभद्र भाषा का प्रयोग करते हैं, या कोई अन्य अनुचित साधन का प्रयोग करते हैं, जैसे कि अंकित किये गये उत्तर को मिटाना या सफेद स्याही से बदलना तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित किये जा सकते हैं।
9. आपको परीक्षा समाप्त होने पर मूल OMR पत्रक निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और परीक्षा समाप्ति के बाद उसे अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें। हालांकि आप परीक्षा समाप्ति पर मूल प्रश्न-पुस्तिका तथा OMR पत्रक की डुप्लीकेट प्रति अपने साथ ले जा सकते हैं।
10. **केवल नीले/काले बाल प्वाईंट पेन का ही प्रयोग करें।**
11. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
12. **गलत उत्तरों के लिए कोई नकारात्मक अंक नहीं हैं।**

संस्कृत – परम्परागत विषयः

संस्कृत परम्परागत विषय

SANSKRIT TRADITIONAL SUBJECTS

प्रश्नपत्रम् – II

प्रश्नपत्र – II

Paper - II

निर्देशः अस्मिन् प्रश्नपत्रे **पञ्चाशत् (50)** बहुविकल्पीय प्रश्नाः सन्ति। तेषु प्रतिप्रश्नमङ्कद्वयम्। **सर्वे** प्रश्नाः उत्तरणीयाः।

नोट : इस प्रश्नपत्र में **पचास (50)** बहु-विकल्पीय प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के **दो (2)** अंक हैं। **सभी** प्रश्नों के उत्तर दें।

Note : This paper contains **fifty (50)** objective type questions of **two (2)** marks each. Attempt **all** the questions.

1. 'मेधां मे वरुणो ददातु मेधामग्निः प्रजापतिः' कुत्रायमंशः प्राप्यते–

(1) श्रीमद्भागवते (2) शुक्लयजुर्वेदे

(3) अथर्ववेदे (4) रामायणे

2. ऋग्वेदस्य शाकलसंहितायां कति प्लुतस्थानानि भवन्ति ?

(1) त्रीणि (2) चत्वारि (3) पञ्च (4) द्वे

3. अधोदत्तेषु समीचीनं युग्मं चिनुत–

(1) प्रथममण्डलम् – गृत्समदः

(2) द्वितीयमण्डलम् – विश्वामित्रः

(3) तृतीयमण्डलम् – अत्रिः

(4) चतुर्थमण्डलम् – वामदेवः

4. माध्यन्दिनसंहितायाः भाष्यकारः कः ?

(1) सायणः (2) उवटः

(3) आनन्दबोधः (4) हलायुधः

5. 'शारदः' इत्यस्य कोऽर्थः ?

(1) सरस्वती (2) ऋतुः (3) कालः (4) शरत्कालीनः

6. व्याकरणे संयोगसञ्ज्ञा केषाम्भवति ?

(1) हल्भिरव्यवहितानाम् अचाम्

(2) अज्भिरव्यवहितानाम् हलाम्

(3) अज्भिर्व्यवहितानां हलाम्

(4) अव्यवहितानामज्झलाम्

7. 'गोनर्दीय:' इति व्याकरणे कस्य सञ्ज्ञा ?

(1) पाणिने: (2) पतञ्जले:

(3) कात्यायनस्य (4) व्याडे:

8. 'भूवादयो धातव:' इत्यत्र 'भूवादय:' इत्यनेन किं गृहीतम् ?

(1) केवलं 'भू' इत्यादय:

(2) केवलं क्रियावाचिन:

(3) क्रियावाचिनो भ्वादय:

(4) 'भू' शब्दो 'वा' शब्दश्च अक्रियावाचिनौ

9. सञ्ज्ञायाम् 'उन्मत्तगङ्गम्' इति प्रयोगे क: समास: ?

(1) अव्ययीभाव: (2) तत्पुरुष:

(3) बहुव्रीहि: (4) द्वन्द्व:

10. ‘बह्वृची’ इत्यत्र ‘ङीष्’ विधायकं शास्त्रं किम् ?

(1) स्वाङ्गाच्चोपसर्जनादसंयोगोपधात्

(2) क्रीतात् करणपूर्वात्

(3) पुंयोगादाख्यायाम्

(4) जातेरस्त्रीविषयादयोपधात्

11. अधोलिखितेषु औपश्लेषिकाधारस्य किमुदाहरणम् ?

(1) सर्वस्मिन्नात्मास्ति

(2) तिलेषु तैलम्

(3) स्थाल्यां पचति

(4) दध्नि सर्पिः

12. सौरदिवसस्य मानं किमस्ति ?

(1) सूर्योदयादग्रिमसूर्योदयपर्यन्तं कालः

(2) सूर्यस्य एकांशमितायाः गतेः कालः

(3) सूर्यचन्द्रमसोः दैनिकगत्यन्तरकालः

(4) सूर्यचन्द्रमसोः द्वादशकलात्मकान्तरकालः

13. निम्नलिखितेषु सिद्धान्तशिरोमणेः ग्रन्थस्य रचयिता कः ?

(1) आर्यभट्टः

(2) मन्त्रेश्वरः

(3) कल्याणवर्मा

(4) भास्कराचार्यः

14. भौमग्रहस्य उच्चराशिः कोऽस्ति ?

(1) धनुः राशिः

(2) मकरराशिः

(3) सिंहराशिः

(4) तुलाराशिः

15. सायनमेषस्य प्रारम्भ: कदा भवति ?

(1) यदा उत्तरायणरविक्रान्ति: शून्या भवति।

(2) यदा दक्षिणायनरविक्रान्ति: शून्या भवति।

(3) यदा उत्तरायणरविक्रान्ति: 23.5 अंशात्मिका भवति।

(4) यदा दक्षिणायनरविक्रान्ति: 23.5 अंशात्मिका भवति।

16. 'तिथितत्त्वे' ग्रन्थे कति नदा: प्रदर्शिता: ?

(1) पञ्च (2) षड् (3) सप्त (4) अष्टौ

17. पूर्वक्रमागतात् भोगात् विना कोऽभ्यधिक: ?

(1) अविशुद्धभोग: (2) भोगाभाव:

(3) लुप्तभाग: (4) आगम:

18. बौधायनेन गृहस्थस्य कति ग्रासा: कथिता: ?

(1) त्रिंशत् (2) षोडश

(3) द्वात्रिंशत् (4) दश

19. कात्यायनोक्तदिशा वाक्पारुष्ये भूमौ च किं न परिकल्पयेत् ?

(1) व्यवहारम् (2) लेख्यम्

(3) साक्षिणम् (4) दिव्यम्

20. 'अतिस्नेह: पापशङ्की' इति कुत्र प्राप्यते ?

(1) अभिज्ञानशाकुन्तले (2) उत्तररामचरिते

(3) नागानन्दे (4) प्रतिमानाटके

21. रामगिरेरुल्लेखः कुत्र वर्तते ?

(1) किरातार्जुनीये (2) कुमारसम्भवे

(3) मेघदूते (4) शिशुपालवधे

22. रीतिसम्प्रदायस्य प्रवर्तकः कः ?

(1) वामनः (2) कुन्तकः

(3) क्षेमेन्द्रः (4) राजशेखरः

23. मम्मटानुसारेण उत्तमकाव्यं किं भवति ?

(1) शब्दचित्रम् (2) वाच्यचित्रम्

(3) गुणीभूतव्यङ्ग्यम् (4) ध्वनिः

24. समीचीनां तालिकां चिनुत–

(a)	भारविः	(i)	उपमा
(b)	कालिदासः	(ii)	अर्थगौरवम्
(c)	भवभूतिः	(iii)	पदलालित्यम्
(d)	दण्डी	(iv)	करुणः

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

25. मम्मटानुसारेण संकेतितस्य कियन्तः भेदाः सन्ति ?

(1) त्रयः (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) सप्त

26. वसन्तसेनाचारुदत्तयोः प्रणयकथा कस्मिन् प्रकरणे वर्णिता ?

(1) शारिपुत्रप्रकरणे (2) मृच्छकटिके

(3) मालविकाग्निमित्रे (4) मध्यमव्यायोगे

27. तर्कसङ्ग्रहकर्तुर्मते द्रव्यं नास्ति–

(1) कालः (2) तमः (3) दिग् (4) मनः

28. न्यायमते विशेषाः कति भवन्ति ?

(1) सप्त (2) अनन्ताः

(3) नवैव (4) चतुर्विंशतिः

29. भाषा–परिच्छेदे तात्पर्यानुपपत्तितः शक्यसम्बन्धः कः प्रोक्तः ?

(1) अभिधा (2) लक्षणा

(3) तात्पर्या (4) व्यञ्जना

30. सांख्ये प्रथमं आलोचनं ज्ञानं किं भवति ?

(1) सविकल्पकम् (2) निर्विकल्पकम्

(3) प्रत्यभिज्ञा (4) मिथ्याज्ञानम्

31. सांख्ये रूपादिषु वृत्तिः केषां पञ्चानामालोचनमात्रमिष्यते ?

(1) कर्मेन्द्रियाणाम् (2) ज्ञानेन्द्रियाणाम्

(3) पञ्चमहाभूतानाम् (4) तन्मात्राणाम्

32. चित्तवृत्तिनिरोधे यत्न: क: ?

(1) वैराग्यम् (2) अभ्यास:

(3) संप्रज्ञात: (4) भवप्रयत्न:

33. योगे निर्विचारवैशारद्ये सति क: उपजायते ?

(1) समाधि: (2) अध्यात्मप्रसाद:

(3) प्रज्ञा (4) वृत्तिनिरोध:

34. योगे चेतस: प्रशान्तवाहिता कस्मात् भवति ?

(1) संस्कारात् (2) परिणामात्

(3) ध्यानात् (4) ज्ञानात्

35. माध्वे अङ्कननामकरणभजनभेदात् का त्रिविधा ?

(1) सेवा (2) दानम्

(3) पूजा (4) धैर्यम्

36. तथाह्यतत्त्वमसीति नवकृत्व उपदेश: कस्मिन् ग्रन्थेऽस्ति ?

(1) कर्मनिर्णये (2) तत्त्वसंख्याने

(3) प्रमाणलक्षणग्रन्थे (4) विष्णुतत्त्वनिर्णये

37. प्रमाणान्तरविरोधे सति अर्थवाद: किमुच्यते ?

(1) कर्मवाद: (2) विकल्पवाद:

(3) गुणवाद: (4) रूढिवाद:

38. 'अपूर्वापरपर्याय: कार्यात्मा नियोगो लिङर्थ' इति के वदन्ति ?

(1) वाचस्पतिमिश्रा: (2) मण्डनमिश्रा:

(3) उदयनाचार्या: (4) प्राभाकरा:

39. मीमांसानये नाम कतिविधम् ?

(1) चतुर्विधम् (2) पञ्चविधम्

(3) षड्विधम् (4) सप्तविधम्

40. स्याद्वाद: कस्य दर्शनस्य सिद्धान्त: ?

(1) बौद्धदर्शनस्य (2) न्यायदर्शनस्य

(3) वेदान्तदर्शनस्य (4) जैनदर्शनस्य

41. कुलार्णवतन्त्रे आगमोक्ताचारस्य प्रामुख्यं कुत्र निर्दिष्टम् ?

(1) त्रेतायाम् (2) सत्ययुगे

(3) कलियुगे (4) द्वापरयुगे

42. वाराहीतन्त्रोक्तेषु सप्तसु आगमविषयेषु किं न गण्यते ?

(1) प्रलय: (2) पुरश्चरणम्

(3) श्राद्धम् (4) सृष्टि:

43. विष्णुपुराणस्य कस्मिन् 'अंशे' श्रीकृष्णचरितं वर्णितमस्ति ?

(1) द्वितीये (2) चतुर्थे

(3) पञ्चमे (4) षष्ठे

44. दशसु अवतारेषु गणनायां 'अकृपः' इति पदेन कः निर्दिश्यते ?

(1) कल्किः (2) कृष्णः

(3) वराहः (4) नरसिंहः

45. विदुरनीत्यनुसारं परमा तृप्तिः का ?

(1) क्षमा (2) शान्तिः

(3) विद्या (4) रतिः

46. वेदान्तदर्शनस्य मुख्याधारः कोऽस्ति ?

(1) उपनिषदः (2) पुराणानि

(3) श्रौतसूत्राणि (4) धर्मसूत्राणि

47. वेदान्तसारानुसारं 'जीवब्रह्मैक्यं शुद्धचैतन्यं' किम् ?

(1) प्रमेयम् (2) प्रमाणम्

(3) प्रयोजनम् (4) साधनम्

48. तदैक्यप्रमेयस्य तत्प्रतिपादकोपनिषत्प्रमाणस्य च बोध्यबोधकभावलक्षण: क: ?

(1) सम्बन्ध: (2) विषय:

(3) प्रमेय: (4) आत्मा

49. अध्यारोप: क: ?

(1) अवस्तुनि वस्त्वारोप: (2) वस्तुनि अवस्त्वारोप:

(3) अज्ञाने ज्ञानारोप: (4) अविद्यायां विद्यारोप:

50. अज्ञानं किम् अस्ति वेदान्तसारे ?

(1) सत् (2) असत्

(3) न सद् नासत् (4) अभाव:

- o 0 o -

Space For Rough Work